

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ІШКІ ІСТЕР МИНИСТРЛІГІ
БӘРІМБЕК БЕЙСЕНОВ атындағы ҚАРАҒАНДЫ АКАДЕМИЯСЫ

Заң институты

Жалпы білім беретін пәндер кафедрасы

«ПО қызметкерлерінің кәсіби этикасы» курсы бойынша дәріс

**ІШКІ ІСТЕР ОРГАНДАРЫ ҚЫЗМЕТКЕРЛЕРІНІҢ КӘСІПТІК
ҚАРЫМ-ҚАТЫНАС ЖАСАУ МӘДЕНИЕТІ.**

Қарағанды
2016

Дәрісті жалпы білім беретін пәндер кафедрасының аға оқытушысы, заң ғылымдарының магистрі, полиция майоры М.Е. Уалиев дайындады.

Дәріс жалпы білім беретін пәндер кафедрасының ПӘС отырысында қарастырылды. 2016 жылғы 3 мамырдағы №9 хаттама.

Дәріс кафедра отырысында талқыланды және бекітілді. 2016 жылғы 24 мамырдағы №19 хаттама.

Пікір берушілер: Н.Е. Елікбаев – ф.ғ.д., «Болашақ» Қарағанды Академиясы жалпы білім беретін пәндер кафедрасының профессоры;

Оспанова Г.С. – з.ғ.к., «Болашақ» Қарағанды Академиясы заң пәндері кафедрасының профессоры.

Б.Б. Кошегулов – з.ғ.к., Қазақстан Республикасы ІІМ Б.Бейсенов атындағы Қарағанды академиясы қылмыстық құқық және криминология кафедрасының доценті.

Дәріс жоспары:

Кіріспе

1. Іскерлік қарым-қатынас жасау этикасының заты және мәні.
2. Іскерлік қатынас жасау этикасының негізгі принциптері. Іскерлік қатынастың түрлері.

Қорытынды

Кіріспе.

Мәдениет дегеніміз жалпы мәдениет түсінігі, сонымен қоса, заңдық мәдениеттерді анықтайтын мемлекеттік қызметтің сапалы сипаттамасы.

"Мәдениет" термині (латын тілінен аударғанда cultura — тәрбиелеу, білім беру, даму) кең мағынада және барлық салада қолданыла отырып, жан-жақты талқыланады.

"Мәдениет" түсінігі жалпы мағынада адамдармен құрылған және құрылатын материалдық және рухани құндылықтардың жиынтығы ретінде қаралады.

Мәдениет қоғамның өндірістік, қоғамдық және рухани өмірінің жетістіктерін көрсетеді. Сонымен қатар, сол мезетте шаруашылық және танымдық қызметтің деңгейін, дәрежесін сипаттайды.

Мәдениеттің материалдық және рухани түрлерін ажыратамыз. Материалдық мәдениет материалдық қызметтің барлық аясын және оның нәтижелерін кірістіреді. Бұл еңбек, тұрғын, күнделікті тұрмыс құралдары, байланыстар және киім болып табылады. Рухани мәдениет рухани өндірістің, танымның аясын қамтиды. Бұл ғылым, адамгершілік, дін, мифология, тәрбие. Бұған философия, құқық, этика, эстетика, әдебиет, өнер, архитектура кіреді.

Кей жағдайда мәдениетті тар мағынада, яғни, нақты қоғамдағы өмірдің рухани жағдайын ғана көрсетеді.

Мәдениет жалпы адамзаттық және ұлттық құндылықтарды енгізеді. Ол үнемі даму үстінде болады. Рухани құқықтың құрамдас бөлігіне құқықтық мәдениет енеді. Құқықтық мәдениет — бұл құқықты тәртіпті қамтамасыз ететін, тұлғаның құқықтық қорғалуын қамтамасыз ететін әлеуметтік қатынастардың құқықтық реттелуінің қоғаммен жеткен дәрежесі. Ол тұлғалардың құқықтары мен бостандықтарының заңды түрде қорғалуымен және даму дәрежесімен, қоғамдық өмірдің нормативтік реттелуімен, құқықтық тәртіп негізінде сипатталады. Ең соңында құқықтық мәдениет әлеуметтік әділеттілікті құқықтық жағынан, қоғамның гуманизациялау дәрежесіне қатысты бағаланады.

Құқықтық мәдениет мынадай басқа мәдениет элементтерімен байланыста: философиямен, саясаттанумен, дінмен және т.б.

Құқықтық мәдениет адамгершілік мәдениетпен тығыз байланысты: қоғамның адамгершілігі жоғарылаған сайын, құқықтық мәдениеті де жоғарылай түседі.

Құқықтық мәдениет — рухани мәдениеттің саласы. Құқықтық мәдениет рухани негіз бола отырып, материалдық мәдениетпен байланысты және белгілі бір әсерін тигізеді.

1. Іскерлік қарым-қатынас жасау этикасының заты және мәні.

Азаматтармен және заңды тұлғалармен қарым-қатынастарда мемлекеттік биліктің өкілі ретінде ішкі істер органдарының қызметкерлері:

1) азаматтардың мемлекет институттарына сенімін нығайтуға ықпал ету;

2) қарапайымдылық танытуы, өзінің лауазымдық жағдайын, оның ішінде көлік, сервис және өзге де қызметтерді алу кезінде баса көрсетпеуге және пайдаланбауы;

3) өзінің іс-әрекеттермен және шешімдерімен қоғам тарапынан негізді сынға ұшырамауға сынағаны үшін қудалауға жол бермеуі, оған төзімділікпен қарауы, оң сын-ескертпелерді, кемшіліктерді жою мен өзінің кәсіби қызметін жақсарту үшін пайдалануы;

4) өтініштерді қарау кезінде төрешілдік пен сөзбұйдаға салу көріністеріне жол бермеуі, олар бойынша заңда белгіленген мерзімде қажетті шаралар қолдануы;

5) шығу тегіне, әлеуметтік, лауазымдық және мүліктік жағдайларына, жынысына, нәсіліне, ұлтына, тіліне, дінге, қарым-қатынасына, сеніміне, тұрғылықты жеріне немесе кез-келген өзге де жағдайларға қарамастан адамның және азаматтың ар-намысы мен қадір-қасиетін құрметтеуі;

6) жалпы қабылданған моральдық-этикалық нормаларды сақтауға, мемлекеттік тілге және басқа тілдерге, Қазақстан халқының салттары мен дәстүрлеріне құрметпен қарауы;

7) сыпайы және әдепті болуы тиіс.

Құқыққорғау органдарындағы материалды-техникалық базаның жеткіліксіздігі, әлеуметтік жағдайының төмендеуі секілді фактірлер қылмыстың тиімді алдын-алуына кедергі келтіріп отыр. Құқыққорғау органдарының тиісті ақпараттық қолдауы жоқтығынан, әрі тұрғындардың құқықтық мәдениетін көтеруге бағытталған белсенді қызмет шараларының жоқтығы халықтың заң күшіне деген сенімсіздігін туғызып, биліктің әділетсіздігі жөнінде сенім туғызуға жол беріп отыр.

Қылмысқа қарсы күресті тиімді жалғастыру үшін барлық мемлекеттік және жергілікті билік пен басқармалардың үйлесімді күш салуының негізінде, құқықтық тәртіп пен заңдылықты қамтамасыз етудің жүйелі беріктігін қалыптастыру мақсатында кешенді шара қолдану керек.

Құқыққорғау органдарының бірлескен әрекеттілігі мен үйлесімділігін жақсарту мақсатында Үйлестіру кеңесі отырысының қорытындысы бойынша облыстағы криминогендік жағдайды жақсартуға бағытталған ұсыныстар

шығарылып, 2009 жылға арналған бірлескен алдын-алу шараларының жоспары дайындалды.

Қазақстан сыбайлас жемқорлықтың әлеуметтік-экономикалық даму, нарықтық экономиканы құру, инвестициялар тарту процесін баяулататынын және демократиялық мемлекеттің саяси және қоғамдық институттарына кері әсер ететіндігін, елдің даму болашағына айтарлықтай қауіп төндіретінін сезінеді.

Құқық қорғау органдары қызметкерлерінің азаматтар мен қоғамның құқықтарын, бостандықтарын мен заңды мүдделерін сыбайлас жемқорлықтан қорғауды қамтамасыз етудің бағдарламасынан үзінді алатын болсақ, алға қойған міндетті іске асыру үшін:

электрондық мемлекеттік қызметтерді енгізу жолымен азаматтарға және ұйымдарға қызметтер көрсетудің сапасын жақсарту мен мерзімін қысқарту және мемлекеттік электрондық деректер базасына қол жеткізуді қамтамасыз ету;

сот шешімдерін қабылдаудың ашықтығына және олардың уақтылы орындалуына жәрдемдесетін рәсімдерді енгізу;

бюджетті әзірлеу мен оның атқарылуының ашықтығын, сондай-ақ азаматтар мен ұйымдардың мемлекеттік қаражатты бөлу және пайдалану туралы ақпаратқа қол жеткізуін қамтамасыз ететін құқықтық және әкімшілік тетіктерді дамыту;

азаматтық қоғам институттарына бірқатар арнайы рұқсат беру функцияларын дәйекті түрде беруді қамтамасыз ету;

жеке кәсіпкерлік субъектілеріне тексеру жүргізуді нақты құқықтық регламенттеуді қамтамасыз ету;

мемлекеттік органдардың қызметтер ұсыну ережелерін әзірлеу;

сыбайлас жемқорлық көріністері мен мемлекеттік қызметшілер мүдделерінің қақтығысының алдын алу үшін орталық мемлекеттік және жергілікті атқарушы органдарда ішкі бақылау жүйесін құру;

сыбайлас жемқорлыққа қарсы заңнаманың сақталуы саласында құқықтық сана мен құқықтық мәдениеттің қалыптасуы жөніндегі іс-шараларды жүзеге асыру;

сыбайлас жемқорлыққа қарсы жобаларды іске асыру жөніндегі мемлекеттік органдар қызметінің нәтижелері туралы жұртшылықты хабардар ету қажет.

Нормативтік құқықтық базаны жетілдіру мақсатында мынадай іс-шаралар жүргізілетін болады:

мемлекеттік басқару органдарының өкілеттіктері мен рұқсат беру функцияларының қосарлануына және негізсіз кеңейтілуіне әкелетін нормаларды алып тастау;

мемлекеттік қызметте лауазымдық міндеттерін орындау кезінде мүдделер қақтығысының алдын алуды құқықтық реттеуді жетілдіру;

мемлекеттік билік органдарының шешімдер қабылдау процесінің ақпараттық ашықтығын нормативтік құқықтық қамтамасыз ету;

бюджет қаражатының жұмсалыуына қоғамдық бақылауды қамтамасыз ету үшін құқықтық жағдайлар жасау;

мемлекеттік басқару органдарының қызметіне қоғамдық әсер ету тетіктерін енгізу;

Қазақстан Республикасы заңнамасының халықаралық стандарттарға сәйкестігін қамтамасыз ету мақсатында Қылмыстық-іс жүргізу кодексіне, Қылмыстық кодекске, Әкімшілік құқық бұзушылық туралы кодекске және сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес саласын реттейтін өзге де нормативтік құқықтық актілерге қажетті өзгерістер мен толықтырулар енгізу;

қоғамдық мүдделерге сай келетін заңды қызметке айналдыру мақсатында мүдделерге қолдау көрсету туралы нормаларды заңнамалық бекіту;

алдымен мемлекеттік органдардың өкілеттіктерін өзгертуді көздейтін немесе азаматтардың құқықтарын, бостандықтары мен міндеттерін

қозғайтын нормативтік құқықтық актілерге сыбайлас жемқорлыққа қарсы міндетті сараптама белгілеу;

ақпарат көздерінің құпиялылығын, сондай-ақ сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылық жасау фактілері туралы ақпаратты хабарлайтын куәлар мен адамдарды қорғау институтын нығайту.

2. Іскерлік қатынас жасау этикасының негізгі принциптері. Іскерлік қатынастың түрлері.

Қарым-қатынас бұл «жеке тұлғалардың» физикалық тұрғымен қатар бір-бірімен рухани тұрғыдан адами өзара әрекеті қалпының бірден-бір жеке-ленген қоғамдық түр пішіні болып табылады.

Адамдардың бір-бірімен еңбектері мен тұрмыстары бойынша тәжірибе алмаспай, бір-бірімен қатынас жасамай, бір-біріне әсер етпей өмір сүруі мүмкін емес.

Қарым-қатынас дегеніміз — адамдардың басқа адамдармен ойлары, қылығы, сезімдері және уайымы сияқты әрекеттермен алмасуы. Дамыған мәдениетті адам үшін қарым-қатынас қажеттілік болып табылады. Оның болмауы адамға қиындық тудырады.

Қарым-қатынас — тәрбие және өзін-өзі тәрбиелеу үрдісі. Қарым-қатынас адамдардың ең жақсы қасиеттерін ашып, оны анықтауға көмегін тигізеді. «Құпия» қарым-қатынас басқа адамдармен келісіп, тілектес болып, жан дүниесінің байлығын бірге бөлісіп өмір сүру және пейіл таныту болып табылады.

Ішкі істер органы қызметкерлерінің кәсіби қызметімен жұмыс барысындағы бір минуттық адами мәселелер қарым-қатынаспен тығыз байланысты. Қарым-қатынас ғылымын және мәдениетін барлық мәдениетті адамдар меңгереді.

Тәжірибенің көрсетіп отырғанындай, адамдармен қарым-қатынас жасау — аса қиын және өте қажетті іс. Ең маңыздысы, гуманистік қарым-қатынастың

қағидалары мен нормаларының негізінде адамдардың өзіне деген оң пікірін қалыптастыру.

Егер сіз өзара қарым-қатынастың жоғарғы мәдениетін қалыптастыра білсеңіз, онда керексіз даудан, жанжалдан, қақтығыстан қашуға тырысуыңыз керек. Қарым-қатынас әдебі тұлғалардың арасындағы дауларды ескертеді, әділдік пен игілік қағидаларын негізге ала отырып, басқа адамдармен қарым-қатынас жасауға үйретеді, өмірде кездесетін атап айтқанда, жұмыстағы, үйдегі мәселелерді шешуге көмектеседі.

Қарым-қатынас үдерісі әрқашанда пайымдаушылық сипатқа ие. Сонымен қатар олардың бағыты мен құндылығының бағдарын анықтау аса қажет. Қарым-қатынас құндылығы деп оның негізгі мазмұндық сипатын анықтайтын, маңызы бар қарым-қатынас үдерісін айтамыз.

Қарым-қатынастың ізгілік әдебі адамның жоғарғы құндылығы ретіндегі абыройы мен қадір-қасиетіне бағытталған. И. Кант өзінің аманаттық қарсылығын қалыптастыра отырып, адамға құрал ретінде емес, әрқашанда мақсат ретінде қарау керектігін көрсетеді. Аталған аманатты толықтырып, Дейл Карнеги «Достарды қалай табуға және адамдарға қалай ықпал етуге болады?» деген кітабында, былай деп жазады: «Адами мінез-құлықтың заңдарының бәрі маңызды болып саналады. Осы заңға бағына отырып, біз ешқашанда кесапатқа ұшырамаймыз. Аталған заңның заңдылықтарын ұстау барысында біз көптеген достар табамыз және айнымас бақытқа кенелеміз. Егер Сіз оны бұзсаңыз, онда толассыз қайғы мен кесапатқа ұшырайсыз. Бұл заң мынадай: әрқашанда өзіңізбен пікірлес адамның санасын оның маңызды да мәнді екенін иландырыңыз. Адамдардың өзіндік ерекшелігіне оның терең қадір-қасиеті бойынша ең бағалы болуға айрықша талпынуы жатады. Нақты осының өзі өркениет негізіне жатады».

Сондықтан да тұлға үшін қарым-қатынас шеберлігі басқаның қасиетін бағалау болып табылады. Егер тұлға өзінен ғана ең жоғарғы құндылықтарды

байқап, өзінің қажеттілігін өтеу үшін және алдына жаман және пайда-күнөмдік мақсат қойса, ал басқа адам осы мақсаттарға жету үшін негізгі құрал болып табылады, онда мұндай қарым-қатынас ізгіліксіз және мәдениетсіз болып табылады.

Қарым-қатынас мәдениеті — ішкі істер органдары мамандарының эстетикалық мәдениетінің негізгі бөлігі, онда ізгілік пен эстетикалық, мейірімділік пен әдемілік органикалық бірлікте алынған. Қарым-қатынас мәдениетінің негізгі формаларына мінез-құлық мәдениеті, сөйлеу мен сыртқы келбет жатады. Бұл формалардың әрқайсысы белгіленген эстетикалық әлеуетті иеленеді, бір жағынан эстетикалық мәдениеттің деңгейін, екінші жағынан осы мәдениетті қызметкердің ақыл ойына өзінің эстетикалық әрекет етуін қалыптастыру болып табылады.

Құқық қорғау органы қызметкерінің мінез-құлығының эстетикалық мәдениеті олардың бір-бірімен қарым-қатынасында және азаматтармен еңбектегі, тұрмыстағы, қоғамдық-саяси қызметтегі, оқудағы, спорттағы, яғни әлеуметтік өмірдің барлық тараптарындағы қарым-қатынасында байқалады. Жалпы олардың құбылысының мазмұны мен пішініне, мәніне, ішкі және сыртқы жағдайына диалектикалық бірлік тән болады. Нақты осы негіздеме бойынша көптеген зерттеушілер мінез-құлық мәдениетін әділетті түрде органикалық бірлікте болатынын, сонымен қатар бір-бірімен белгілі бір қайшылықта болуы мүмкін ішкі және сыртқы мәдениетке бөледі.

Ішкі мәдениет терең ізгілік пен эстетикалық білімді, сезім, сезу, сенім мәдениетін ұйғарады. Ол адамның мінез-құлқын анықтайды. Ішкі мәдениет— бұл сыпайылық, кішіпейілділік, ізгілік, этикет ережесін сақтау, сөйлеу мәдениеті, сыртқы келбет.

Мінез-құлық мәдениетінде негізгі үш құрамды ескеру қажет:

1. ішкі мазмұны, мінез-құлықтың маңыздылығы;

2. мінез-құлықтың сыртқы көрінісі;
3. мінез сипатының өзара байланысы және олардың бір-бірімен тиісті дәрежедегі деңгейі.

Ішкі істер органы қызметкерлерінің мінез-құлық мәдениетінің мәні неде? Әрбір адамның мінез-құلقى біріншіден, ізгілік және эстетикалық ақыл ойға негізделеді. Мінез-құлық мәдениетіндегі ізгілік пен эстетикалық бірлік жеке тұлғаның ізгілік пен эстетикалық ақыл ойы саласындағы рационалды және сезімдік-эмоционалды бірлікте көрініс табады. Адамдар арасындағы қарым-қатынаста адамның ізгілік пен зұлымдық, парыз, бақыт, әдемілік пен сыйықсыздық, асқақтық пен аласалық, ар-ұждандық пен эстетикалық талғам туралы ізгілік пен эстетикалық түсінігінде маңызды рөл атқарады. Ізгілік пен эстетикалық категориялар құнды нормативтік, дүниетанымдық түсініктер болып табылады, адамдар арасындағы қарым-қатынаста, қоғам мен табиғат арасындағы үйлесімділік шаралары әрбір адамның негізгі эстетикалық құндылықтарды бағдарлауы болады. Эстетикалық түсініктер ізгілікпен байланысты, кереметтіліктен мейірімділік, ал сыйықсыздықтан зұлымдық келіп шығады, ал көлемділігі бойынша біріншісі екіншіге қарағанда көлемдірек. Олардың бірлігі адамның өз күшін еркін іске асырғандығынан байқалады, сондықтан да эстетикалық құндылықтар мен бағалаулар ізгілік сипат, ал ізгілік — эстетикалық сипатты білдіреді. Біз адамның ізгілігі, ішкі сұлулығы туралы, асқақтығы мен төмендігі туралы, трагедиялық және комедиялық әрекеттері туралы жай ғана айтып қоймаймыз. Эстетикалық түсінікті адамның ізгілік туралы түсінігі толықтырып отырады, өзіне және басқа адамдарға мейірімділікпен ғана емес, әдемілік, үйлесімділік тұрғысынан қарау адамдар арасындағы шынайы адами қарым-қатынасты бекіту болып табылады.

Ойлау мәдениеті ізгілік пен эстетиканы бірлікте қарастырып, яғни, этикалық және эстетикалық білімді пайдалана білу, ізгілік пен зұлымдықты, сұлулық пен көріксіздікті ажырата білу, қабілеті көрініс табатын жағдайда

олардың ара қатынасын анықтап, ар-ұждандық жағдаяттарда, сонымен қатар тиімді шешім қабылдау, әрекетті талдау барысында аталған ізгілік пен эстетикалық форманы қолдануға бола ма деген тұрғыда анықтау. Адамзаттың тәжірибесінде ізгілік пен эстетикалық қасиетті жинақтап, ақыл ойды жүйелеп және оны ұйымдастырып, адамның мінез-құлқына арналған оның пайымының қалпын құрып, дау-жанжал жағдаятында дұрыс шешім қабылдауды жүзеге асыруды қалыптастырып, тәжірибедегі қызметте оның мақсаты мен міндеттерін анықтайды. Ақыл-ой мәдениетінің барлық басқа элементтеріне қарым-қатынасы бойынша белгілі мақсатқа бағытталған міндеттерді атқарады.

Әрбір адамның, оның ішінде құқық қорғау органдарының қызметкерлерінің мінез-құлқының мәдениеті тек қана парасаттылыққа негізделмеген, ізгілік пен эстетикалық сананың сезіну-эмоционалдық саласына да негізделген.

Қарым-қатынас тек қана «тиімді» негізде ғана жүзеге аспайды, ол адамның жан әлемі мен оның мінез-құлқы мәдениетінің бір бөлігі болып табылатын барлық адами сезімдерді, эмоцияларды, құштарлықты жүзеге асырады.

Адамның эмоционалдық дамуы оның ізгілік сезімдері болып табылады. Оларға жататындар: отансүйгіштік сезім мен Отанға деген махаббат, парыз бен адалдық сезімі, ұйымшылдық сезімі, жалпыұлттық мақтаньш сезімі және т. б.

Адамның ізгілік мәдениетін қалыптастыруда эстетикалық сезім, яғни өзінің табиғатында біртұтастықта алынған интегралды және риясыздық ең басты роль атқарады. Кереметтіктен ләззат алу — бұл адамдар арасындағы үйлесімділік пен мүлтіксіздіктің қатынасының бағасы. Эстетикалық сезімнің жүзеге асуға бағытталуы адамның шығармашылық белсенділігін ынталандыру, адамдар арасындағы қарым-қатынасты үйлесімдендіру оның негізгі

міндетіне жатады. Асқақтық сезім — бұл қоғамның алдыңғы қатарлы идеалдарын бекітуге бағытталған адамның табанды, жүректі, намысты қарым-қатынасы және ісі мен әрекеті. Бұл сезім адамды ұсақ тұрмыстағы мүдделерден жоғарлатып, биік шыңдардан көрінуге алдыңғы қатарлы ойларымен тырысып, шарықтау сезімін оятады. Қасірет сезімі — бұл кереметтік пен асқақтық сезімнің сөнген эмоционалды-қайғыға ортақтасу қарым-қатынасы; бір жағынан ол терең қайғы сезімін әкеледі, ал екінші жағынан адамның еркін бекітіп, басталған істің дамуында адамды батырлыққа тәрбиелейді. Күлкілі сезім — бұл кереметікке сәйкес келмейтін адамның әрекетінің белсенді эмоциялық-сыншылдық қарым-қатынасы, олардың сын мен жөнсіздікке эмоционалды-эстетикалық формасы. Осы қысқаша эстетикалық сезімнің сипаттары адамның ізгілік мәдениетінің дамуындағы олардың мәнін түсінуге мүмкіндік береді.

Қорытынды.

Парасаттылық пен сезімталдық, эмоционалдық саладағы ақыл ойдың ізгілік пен эстетикалық формасы қарым-қатынас мәдениетін құрайды.

Жекелеген адамдарда ақыл ой мәдениеті мен сезім мәдениетінің қатынасы әртүрлі болуы мүмкін, оның мінез-құлқында тікелей байқалатын, не қарама-қайшы келетін жағдайлар да кездеседі. Тәжірибеде дәлелденгендей, жоғары деңгейдегі парасаттылық саласындағы адамның деңгейі сезім мәдениетінде төмен болса, бір ғана білім аздық етеді немесе керісінше, адамдар арасындағы қарым-қатынас мәдениетін шынайы қамтамасыз ете алмайды.

Тек қана ізгілік, сезім мен эмоциялық жоғары мәдениет ақыл ойдың ізгілігі мен эстетикалық саладағы олардың үйлесімділік бірлігі адамдар арасындағы жоғары қарым-қатынас мәдениетін қамтамасыз етуге қабілетті.

Ішкі істер орган қызметкерлерін тәрбиелеудегі кешенді тәсілдеме олардың ізгілігі мен эстетикалық саладағы сезім мен эмоциялық жоғары ақыл ойдың үйлесімдігін қамтамасыз етуді ұсынады.

Ақыл ойдың ізгілігі мен эстетикалық мәдениеті адамның мінез-құлық мәдениетінде жүзеге асады. Мінез-құлық мәдениеті — бұл оның ішкі көрінісіндегі ақыл ойдың ар-ұжданын және эстетикасын білдіретін тәсіл. Мінез-құлық мәдениетінің ішкі және сыртқы жақтары бір-бірімен өзара байланысты және бір-біріне себепші болады.

Әдебиеттер:

1. Қазақстан Республикасының Конституциясы. 1995 ж. (өзгерістер мен толықтырулар 2011 ж.).
2. Н.Ә. Назарбаевтың Қазақстан халқына Жолдауы. «Қазақстан - 2050» стратегиясы: қалыптасқан мемлекеттің жаңа саяси бағыты». Астана, 2012 жылғы 14 желтоқсан.
3. Назарбаев Н.Ә. Ғасырлар тоғысында. – Алматы, 1996
4. 2015 жылғы 18 қарашадағы Қазақстан Республикасының «Жемқорлыққа қарсы күрес туралы» Заңы.
5. «Қазақстан Республикасының құқық қорғау қызметі туралы» 2014 жылғы 29 желтоқсандағы Заңы. (өзгерістер мен толықтырулар).
6. Қазақстан Республикасы Президентінің 29.12.2015 жылғы «Қазақстан Республикасы мемлекеттік қызметшілерінің этикалық кодексі» туралы №153 Жарлығы.
7. Қазақстан Республикасының Президенті Н.Ә. Назарбаевтың «100 нақты қадам» Ұлт жоспары. 2015 жылғы 20 мамыр.
8. Қазақстан Республикасының Президенті – Ұлт Көшбасшысы Н.Ә. Назарбаевтың Қазақстан халқына «Қазақстан жаңа жаһандық нақты ахуалда: өсу, реформалар, даму» атты жыл сайынғы Жолдауы. Астана, 30.11.2015 ж.
9. Ғабитов Т.Х. Заңгер этикасы. Оқу құралы. – Алматы, 2004
10. М.Е. Уалиев. Заңгердің кәсіптік этикасы. Оқу құралы. – Қарағанды, 2012 жыл.